

WISDOM LITERATURE OF DELIGHT IN (THE MONK) HRISOSTOM (CHRYSOSTOM) FILIPESCU'S LITERATURE

Larisa Ileana Casangiu

Assoc. Prof., PhD, "Ovidius" University of Constanța

Abstract: Unlike the literature of other prelates and other motivational authors, the works of monk Hrisostom (Chrysostom) Filipescu are primarily meant to delight, in spite of their paremiologic features and obvious intertextuality. Thus, although they contain both religious and psychological elements (because the author is also a clinical psychologist), integrating also reflections of the folk wisdom and Sapiiential Romanian tradition, but also the philosophy of the other peoples, the works we refer are often similar to solar / optimistic works of the metaphysicians or of the modern motivational authors, convinced that God is more love than a punitive instance.

Elevated style, unusual and inspired metaphors, fragmentation, the smile that seems to come/appear together with writing, are only some of the elements designed to confer attractiveness to the work and to invite to read it.

Keywords: wisdom, motivational and for delight literature.

Introducere

Literatura bestsellerurilor este, pe zi ce trece, tot mai bogată, numeroși autori motivaționali, guru, psihologi, oameni de succes, preoți, prelați sau simpli locutori propunând soluții, rețete, recomandări, sfaturi sau panacee, pentru probleme dintre cele mai diverse, de la rânduirea vieții cotidiene, înlăturarea/evitarea stresului până la obținerea succesului material și chiar a celui spiritual.

Majoritatea acestor autori, în special a celor din spațiul anglofon, urmează rețetare stricte, impuse de edituri sau de metaconsiliatori, verificate prin rata mare a vandabilității, prin feedbackurile cititorilor sau de satisfacția diverșilor beneficiari. Se pledează, de regulă, în cca. două sute de pagini sau mai mult pentru o metodă, o practică sau pentru un instrument de natură să conducă la un rezultat precizat, fie extrem de limitat (precum tratarea unei afecțiuni), fie de natură să îmbunătățească viața sub toate aspectele ei, culminând uneori cu realizarea fericirii. Urmează apoi, cam în 10 – 20 de pagini, descrierea metodei, practicii sau a instrumentului și a modalității concrete de aplicare/utilizare, uneori cu minuțiozitate și uimitor de algoritmatizat, alteori cu destule ambiguități sau spații dilematice, fie în expunere, fie în etapizare.

În prima parte nu este doar elogiată practica/înnoirea propusă, ci se încearcă și inocularea încrederii în forța extraordinară a acesteia, numeroase exemple de reușită venind să gireze valabilitatea și „fezabilitatea” ei. Nu se realizează astfel o simplă pregătire a psihicului neofitului, în direcția persuadării privind virtuțile practicii propuse, sau o manipulare, ci și o

seducere a cititorului, menită să-i ofere acestuia, până la soluția ipotetică, reale satisfacții emoționale, estetice, prin crearea unor expectații privind atingerea/concretizarea unui anumit ideal. Așadar, are loc o animare a cititorului, o motivare în vederea continuării lecturii, dusă spre exuberanță, înflăcărare sau visare.

Și, cu cât țelul este mai punctual/restrâns, constând în realizarea unui singur ideal/vis/deziderat, a unei trebuințe sau în remedierea unui neajuns oarecare, cu atât speranțele și iluziile sunt mai consistente, transformându-se într-un soi de *placebo* indus de reprezentări.

Dacă, în general, literatura motivațională și sapiențială consistă în sfaturi și generalități, uneori susținute de exemple de natură să persuadeze, rarissime sunt cazurile în care se înfățișează sub vesmânt stilistic atractiv, care să aducă bucurie și sensibilității lectorului (nu doar minții sale).

Literatura ieromonahului Hrisostom Filipescu constituie unul dintre cazurile fericite în care viziunea religioasă a autorului este dublată de o solidă cultură generală, dar și de har literar, astfel că cele trei volume¹, publicate între anii 2013 și 2015, pe care le supunem atenției în cele ce urmează, conțin datele prin care să se valideze prezenta afirmație și să motiveze titlul articolului nostru, dar, prin faptul că operele la care facem referire induc desfătare, despre acest lucru nu se poate vorbi/scrie, pentru că, așa cum bine observa Roland Barthes², textele de desfătare sunt rezistente lecturii explicative (întrucât desfătarea este ceva inefabil/indicibil).

Interdisciplinaritatea și intertextualitatea operei. Literaritatea operei

Religia, psihologia, filosofia, pedagogia, metacomunicarea și, uneori, datele statistice, se împletesc neașteptat și armonios între ele, fiind, totodată, într-un mod aparte, coezive sub aspect literar. Și, deși literatura ieromonahului Hrisostom Filipescu nu este una beletristică, este, paradoxal, caracterizată de literaritate.

Aspectele religioase țin atât de viziune/perspectivă, de îndemnul la credință, la iubire creștină față de aproapele, la a face binele, cât și de sprijinirea pe diverse citate din *Biblie*, din *Pateric*, din diverși prelați creștini (Sf. Ioan Gură de Aur/Hrisostom, Fericitul Augustin, Sf. Isaac Sirul, Sf. Ambrozie, Sf. Serafim de Sarov, cuviosul Paisie Arghioritul, pr. Rafail Noica etc.), optând pentru reflecțiile mai cu seamă solare ale exegeților ortodoxiei, convins fiind de prevalența iubirii lui Dumnezeu și nu de latura sa punitivă, așa cum reiese din următoarele ample interogații retorice: „De ce ni s-a vorbit atât de mult despre pedeapsa divină și atât de puțin despre capacitatea lui Dumnezeu de a înțelege totul și de a ierta totul, oricui, oricând, oriunde, orice? Credeți într-un Dumnezeu al iubirii sau într-unul al răzbunării?”³.

Este interesant însă că părintele Hrisostom Filipescu nu este unul dogmatic în sensul recomandării postului, a mersului la biserică și a urmării unei căi unice, dimpotrivă, are o viziune de-a dreptul ecumenică, a unui luminat: „Fiecare om are relația sa personală cu Dumnezeu și cu cei din jur. Nu există un șablon de iubire sau de sfințenie prin care toți oamenii să treacă și să bifeze altruismul, iertarea, mântuirea și altele asemenea.”⁴

În opinia prelatului, „rugăciunea este /.../ iubire”⁵, dar și tăcere și ascultare („A te ruga înseamnă a tăcea, a părăsi gândurile și a lăsa pe Dumnezeu să vorbească în adâncul inimii”⁶), iar Sfânta Scriptură este „Scrisoarea de Dragoste” a lui Dumnezeu⁷.

¹ *Puține cuvinte, multă iubire; Puține lacrimi, multă bucurie; Ascultă, privește, atinge*

² Roland Barthes, *Le plaisir du texte*, Éditions du Seuil, Paris, 1973

³ ieromonah Hrisostom Filipescu, *Puține lacrimi, multă bucurie*, Ed. Pim, Iași, 2014, p. 44

⁴ ibidem, pp. 217-218

⁵ ieromonah Hrisostom Filipescu, *Puține cuvinte, multă iubire*, Ed. Pim, Iași, 2013, p. 141

Regăsim adesea în cărțile analizate indicii că autorul îmbrățișează viziunea părintelui Nicolae Steinhardt. Un exemplu în acest sens îl constituie afirmația „Legea lui Dumnezeu nu este o lege a dreptății, ci o lege a iubirii”⁸. La rândul lui, mergând pe linia Sfântului Isaac Sirul, care avertiza „nu huliți spunând că Dumnezeu e drept”⁹, Nicolae Steinhardt afirma: „creștinismul reprezintă o trecere de la dreptate la dragoste”¹⁰ și că această credință fundamentată în jurul *Bibliei* și a învățăturilor lui Iisus Hristos, „față de legea veche se află într-o postură asemănătoare cu a fizicii infraatomice și cuantice față de mecanica newtoniană: într-atâta e dragostea diferită de simpla dreptate, într-atâta o depășește, deschizând ochilor noștri uimiți alt orizont, o altă lume cu alte legi”¹¹.

Formarea psihologică (a doua specializare a autorului) se resimte frecvent: „Depresia este o relație nepotrivită cu viața.”¹²; „Starea de depresie îl cuprinde pe cel ce nu are capacitatea de a vedea ceea ce are deja și se concentrează doar pe ceea ce nu are.”¹³; „Te vizitează trecutul. /.../ Poți lua o foaie de hârtie și scrie acolo tot. Eliberează-te. Apoi dă foc sau aruncă la coșul de gunoi. Ești o făptură atât de minunată!”¹⁴; „Exorcizăm tensiuni psihice. Rădem și plângem ca să nu ne stricăm mecanismele, tiparele.”¹⁵

Filosofia (și ea studiată de autor) este prezentă atât prin diverse trimiteri la Pascal, Seneca, Octavian Paler, Andrei Pleșu, dar și prin o mulțime de reflecții („Viața poate fi înțeleasă numai privind înapoi, dar se cuvine trăită privind înainte!”¹⁶; „Fericirea nu depinde de context, ci de caracter. Ea nu e a celor ce au, ci a celor ce iau ce e mai bun din viață, a celor ce dau ce e mai bun din ei, a celor ce refuză să vadă că paharul e pe jumătate gol, sau că poate trei sferturi din el s-a scurs sau, în cazuri cu adevărat nefericite mai are doar doi stropi amărați de bine în el”¹⁷; „E mai salvat un om care crede în ceva greșit, decât să nu crezi în nimic. /.../ Cine spune că nu crede, crede în ideologia care nu crede”¹⁸; „Dacă oamenii și-ar umple sufletele cu iubire nu ar mai avea vreme să se plângă pentru nimicurile vieții.”¹⁹; „Omul rău e cu desăvârșire rău, atunci când se preface că e bun”²⁰; „Răzbunarea te face egalul adversarului, iar iertarea te face superior lui pentru că aduce îndreptarea celuilalt.”²¹).

Este interesant faptul că autorul pledează pentru o suferință necesară, de natură să salveze sentimentele, trăirea: „Dacă în viață ar fi totul cum ai vrea, ai uita să iubești, să ierți, să visezi.”²²

Caracterul sapiențial al scrierilor este evident: „Viața este frumoasă dacă privești din unghiul potrivit. Nu există o rețetă a fericirii. Fericirea ta e un zâmbet, a ei e o floare, a lui o strângere de mână, a mea un cuvânt și tot așa. Emoția e aceeași, veșmântul e diferit”²³.

⁶ ibidem, p. 241

⁷ ibidem, pp. 151-152

⁸ ieromonah Hrisostom Filipescu, *Ascultă, privește, atinge*, Ed. Pim, Iași, 2015, p. 182

⁹ apud Nicolae Steinhardt, *Dăruind vei dobândi*, Ed. Mănăstirii Rohia, 2006, p. 344

¹⁰ ibidem, pp. 347-348

¹¹ ibidem, pp. 349-350

¹² ieromonah Hrisostom Filipescu, *Puține lacrimi, multă bucurie*, Ed. Pim, Iași, 2014, p. 66

¹³ ibidem, p. 67

¹⁴ ibidem, p. 76

¹⁵ ibidem, p. 96

¹⁶ ieromonah Hrisostom Filipescu, *Puține cuvinte, multă iubire*, Ed. Pim, Iași, 2013, p. 77

¹⁷ ibidem, pp. 89-90

¹⁸ ieromonah Hrisostom Filipescu, *Puține lacrimi, multă bucurie*, Ed. Pim, Iași, 2014, pp. 214-215

¹⁹ ibidem, p. 219

²⁰ ibidem, p. 149

²¹ ibidem, p. 150

²² ieromonah Hrisostom Filipescu, *Ascultă, privește, atinge*, Ed. Pim, Iași, 2015, p. 152

²³ ibidem, p. 157

Proverbele, zicătorile, vorbele de duh populare întregesc aspectul sapiențial al operelor: „Timpul este medicamentul cel mai bun pentru orice rană”²⁴; „Doar cine are limba friptă poate vorbi cu adevărat despre ciorba fierbinte”²⁵; „Fă Rai din ce ai!”²⁶; „În palma care oferă trandafiri rămâne întotdeauna un picur de parfum”.²⁷ Acest ultim proverb chinezesc se regăsește și în „fabula spirituală” *Călugărul care și-a vândut Ferrariu-ul*²⁸.

Scopul primează față de însemnătatea lucrului: „Mai bine lucruri mici făcute din dragoste, decât lucruri mari făcute din interes”²⁹.

Într-o lectură metafizică, „Binele, Adevărul, Iubirea sunt Treimea omenirii”³⁰.

Pedagogia, elogiată până să se constituie ca știință de sfântul Ioan Hrisostom³¹, este și ea prezentă în literatura polivalentă a ieromonahului în reflecții ce țin adesea de și de puericultură și de psihopedagogie: „Loviturile date copiilor sunt o barbarie și trebuie evitate în mod necondiționat. /.../ Unii dintre copii ajung nevrotici pentru că se comit greșeli în educație și adultul de mai târziu va deveni sclavul propriei copilării. Prea multă laudă este la fel de dăunătoare ca și excesul de mustrare.”³²; „Copiii se iubesc indiferent de nota din carnet. Copiii se iubesc după nota din inima noastră. Ce mamă nu își iubește copilul de 10?!”³³; „Arta pedagogică mai constă și în educarea copilului cu dragoste, fără ca dragostea însăși să devină o constrângere. Cel mai persuasiv mijloc educațional este exemplul practic, nu cel teoretic, al părinților. Copilul imită modelele, involuntar sau nu.”³⁴; „Copiii fac ceea ce văd, nu ceea ce aud.”³⁵

Din afirmația „Educația este cea care te face bogat și nu satisfacțiile lumesti, efemere”³⁶, reiese clar atât vocația autentică de monah, cât și viziunea idealistă, a iubitorului de pedagogie.

O explicație psihopedagogică este dată cu privire la hiperactivitatea copilului: „Depresia sau anxietatea unuia dintre părinți, copilul încearcă să o «trezească» prin hiperactivitatea sa. Agitația sau angoasa sunt doar vibrații prin care se comunică ceva, cuiva.”³⁷

Și asupra comunicării se oprește cugetarea autorului, întrucât „comunicarea este o formă exterioară a unei realități interioare”³⁸, considerând că „Acolo unde nu este comunicare, e iad”³⁹ și că „Pe orice om ni-l facem aproapele nostru prin comunicare, prin ieșirea din egoism, prin iubire, prin bunăvoință reciprocă”.⁴⁰ Însă „Cel care nu va ști să tacă,

²⁴ ieromonah Hrisostom Filipescu, *Puține lacrimi, multă bucurie*, Ed. Pim, Iași, 2014, p. 98

²⁵ ibidem, p. 220

²⁶ ieromonah Hrisostom Filipescu, *Ascultă, privește, atinge*, Ed. Pim, Iași, 2015, p. 159

²⁷ ibidem, p. 206

²⁸ Robin Sharma, *Călugărul care și-a vândut Ferrari-ul*, Ed. Vidia, București, 2010, p. 195

²⁹ ieromonah Filipescu, Hrisostom, *Ascultă, privește, atinge*, Ed. Pim, Iași, 2015, p. 165

³⁰ ieromonah Hrisostom Filipescu, *Puține lacrimi, multă bucurie*, Ed. Pim, Iași, 2014, p. 163

³¹ „nu există artă mai frumoasă decât arta educației. Pictorul și sculptorul fac doar figuri, fără viață, dar educatorul creează un chip viu; uitându-se la el, se bucură și oamenii și Dumnezeu” – apud Filipescu, Hrisostom (ieromonah), *Puține cuvinte, multă iubire*, Ed. Pim, Iași, 2013, p. 93

³² ieromonah Hrisostom Filipescu, *Puține lacrimi, multă bucurie*, Ed. Pim, Iași, 2014, p. 19

³³ ibidem, p. 32

³⁴ ibidem, p. 35

³⁵ ibidem, p. 176

³⁶ ibidem, p. 162

³⁷ ibidem, p. 33

³⁸ ibidem, p. 182

³⁹ ieromonah Hrisostom Filipescu, *Puține cuvinte, multă iubire*, Ed. Pim, Iași, 2013, p. 169

⁴⁰ ibidem, pp. 169-170

nu va ști nici să vorbească⁴¹, iar „Cine nu îți înțelege tăcerile nu îți va înțelege niciodată cuvintele.”⁴² Și, paradoxal, „tăcerea este a doua putere a lumii după cuvânt. Tăcerea este mai melodiouă decât orice cuvânt”⁴³, deși „Fiecare cuvânt poartă o dulceață, o energie”.⁴⁴

Din afirmația „A-l asculta pe celălalt este un act de iubire”⁴⁵, deducem că „ascultarea” nu echivalează cu tăcerea, ci cu tăcerea dublată de bunăvoință și urmată de atitudine (pro locutor), de acțiune, de empatie, de vibrație pozitivă.

Nici fizica cuantică nu-i este străină autorului. Citarea laureaților Premiului Nobel pentru fizică din 1932, Werner Heisenberg („Prima sorbitură din paharul științelor te face ateu. Dar la fundul paharului așteaptă Dumnezeu”⁴⁶) și lui Max Planck, din 1918, („În toate strădaniile și cercetările, caut cu sfială secretul radiațiilor de lumină, caut secretul Duhului Sfânt”⁴⁷), fondatori ai fizicii cuantice, ar fi suficientă pentru a putea susține această afirmație, însă există alte indicii privind afinitatea sa față de teoria cuantelor („Dormi cuantic”⁴⁸; „Gândurile sunt lucruri vii, fascicule mici de energie”⁴⁹; „Zilnic schimbăm noi celule și felul în care gândim activează gene noi în ADN. Un gând-scenariu oricând poate activa o genă care stârnește o boală în noi”⁵⁰; „Când vibrează un colțșor de lume, toată lumea vibrează”⁵¹). Iar exemplele pot continua!

De altfel, un loc geometric recunoscut în care știința se întâlnește cu religia, prezentat de autor, îl constituie „impactul instantaneu de purificare pe care îl are semnul crucii asupra bacteriilor patogene aflate în număr mare în alimente și asupra virușilor, sau asupra bacilului de colon și stafilococilor”⁵², evidențiat de fiziciană rusă Angelina Malakovskaia, dar și efectele rugăciunii, despre care vorbește Valeri Slezin sau de „efectul vindecător pe care îl are bătutul clopotelor” asupra îmbolnăvirii dată de „virușii de gripă, de hepatită și de tifos”⁵³.

Sub aspect formal, constatăm o adevărată magie a comunicării, dată mai cu seamă de limbajul metaforic plămădit de firea de poet a ieromonahului, care are știința de a se adresa sensibilului: „Am sărutat timpul și verbul «a spera». Visul vibrează cutremurând ochii uitați sub pleoape ce au botezat până târziu în noapte vioara obrazilor mei”⁵⁴; „Am învățat să-mi fac aripi din cuvinte, să zbor dincolo de dorințe. Acolo unde fericirea își face cuib.”⁵⁵; „Mi-s ochii primăvară și ating mugurii ca lemnul sfințit. /.../ În chilia unui visător obiectele devin mituri universale.”⁵⁶; „Viața înseamnă salturi cu parașuta încrederii /.../, înseamnă alpinism de dorințe”⁵⁷; „Ferițiți sunt cei ce au în inimă praf de stele și buzele mirosind a rugăciune”⁵⁸; „Pe vise nu se pune praful”⁵⁹; „În inima mea zumzăie furnalul fabricii de vise”⁶⁰.

⁴¹ ibidem, p. 84

⁴² ieromonah Hrisostom Filipescu, *Puține lacrimi, multă bucurie*, Ed. Pim, Iași, 2014, p. 15

⁴³ ibidem, p. 185

⁴⁴ ibidem, p. 126

⁴⁵ ieromonah Hrisostom Filipescu, *Ascultă, privește, atinge*, Ed. Pim, Iași, 2015, p. 168

⁴⁶ ieromonah Hrisostom Filipescu, *Puține cuvinte, multă iubire*, Ed. Pim, Iași, 2013, p. 28

⁴⁷ idem

⁴⁸ ibidem, p. 206

⁴⁹ ibidem, p. 217

⁵⁰ ieromonah Hrisostom Filipescu, *Puține lacrimi, multă bucurie*, Ed. Pim, Iași, 2014, p. 37

⁵¹ ibidem, p. 159

⁵² ieromonah Hrisostom Filipescu, *Puține cuvinte, multă iubire*, Ed. Pim, Iași, 2013, p. 142

⁵³ ibidem, p. 143

⁵⁴ ibidem, p. 44

⁵⁵ ibidem, p. 45

⁵⁶ ibidem, p. 208

⁵⁷ ibidem, p. 209

⁵⁸ ieromonah Hrisostom Filipescu, *Puține lacrimi, multă bucurie*, Ed. Pim, Iași, 2014, p. 41

⁵⁹ ieromonah Hrisostom Filipescu, *Ascultă, privește, atinge*, Ed. Pim, Iași, 2015, p. 197

Sinesteziile vin și ele să întregească aspectul artistic al scriiturii și se regăsesc mai cu seamă în volumul publicat în 2015: „muzică de catifea”⁶¹, „picătură de liniște”⁶².

Există, în cărțile discutate, și o pledoarie pentru umor, ca mod de viață și cale de salvare, pentru că „Lipsa umorului este nocivă pentru sănătate și fericire”⁶³ și pentru că „Simțul umorului te salvează din orice”⁶⁴, vocea narativă oferind propriul exemplu: „Când mă doare ceva mă tratez cu un pic de umor.”⁶⁵. De altfel, o reflecție în stil colocvial vine să schimbe registrul expunerii, să-l desolemnizeze, să imprime o notă de umor: „Mișto coliva, nasol momentul.”⁶⁶!

Interogațiile retorice nu sunt atât podoabe stilistice, cât îndemnuri implicite la reflecție: „Câtă bucurie ai avut astăzi de dimineață? Dar câtă durere? Cum arată iadul tău? Dar raiul tău?”⁶⁷, „Ai adus ceva frumos și bun pe lume? Ai făcut pe cineva fericit astăzi? Iubești sau urăști? Acționezi sau ești indiferent? Înțelegi fără explicații? Crezi fără să vezi? Auzi fără cuvinte? Vezi cu ochii închiși? Simți fără atingeri? Când te uiți în oglindă ce vezi?”⁶⁸: „Cu cine te împarți? Câte clipe ai cu tine?”⁶⁹; „Mă mut în întrebare sau în răspuns?”⁷⁰; „Ești prizonierul trecutului sau arhitectul viitorului?”⁷¹

Pe alocuri, reflecțiile despre scris și scriitor, conferă caracter de artă poetică anumitor fragmente ale operei. Astfel, „Scriitorul scrie, dar nu se bucură decât atunci când este citit”⁷², pentru că „Scrisul este condamnarea la nemurire, iar uneori poezia devine rugăciunea inimii”⁷³ și tot „scrisul rămâne peste veacuri ca o pictură a inimii...”⁷⁴

Trimiterile la literatura beletristică se fac atât explicit, cât și implicit. Sunt citați sau invocați numeroși scriitori: Dostoievki, Rudyard Kipling, Caragiale, Lev Tolstoi, Brownie Ware, Vasile Voiculescu, Mircea Eliade, Lucian Blaga, Antoine de Saint Exupery ș.a.

În plus, poeziile din volumul *Ascultă, privește, atinge* sunt, neîndoielnic, o dovadă în plus a harului literar al părintelui și psihologului Hrisostom Filipescu. De altfel, că proza poate îmbrăca oricând forma poeziei (și, implicit, este poezie), o demonstrează cu prisosință, mai ales prin texte precum *Aș vrea... și Aură*⁷⁵. În arta sa poetică intitulată „Ecou”, eul liric se „mărturisește”: „Într-o zi, / i-am șoptit / tatei, / zâmbind, / că voi ajunge / să scriu / cu raze de

⁶⁰ ibidem, 199

⁶¹ ibidem, p. 147

⁶² ibidem, p. 151

⁶³ ieromonah Hrisostom Filipescu, *Puține cuvinte, multă iubire*, Ed. Pim, Iași, 2013, p. 217

⁶⁴ ieromonah Hrisostom Filipescu, *Puține lacrimi, multă bucurie*, Ed. Pim, Iași, 2014, p. 40

⁶⁵ ibidem, p. 24

⁶⁶ ibidem, p. 134

⁶⁷ ieromonah Hrisostom Filipescu, *Puține cuvinte, multă iubire*, Ed. Pim, Iași, 2013, p. 118

⁶⁸ ibidem, p. 237

⁶⁹ ieromonah Hrisostom Filipescu, *Ascultă, privește, atinge*, Ed. Pim, Iași, 2015, p. 175

⁷⁰ ibidem, p. 181

⁷¹ ibidem, p. 198

⁷² ieromonah Hrisostom Filipescu, *Puține cuvinte, multă iubire*, Ed. Pim, Iași, 2013, p. 169

⁷³ ieromonah Hrisostom Filipescu, *Ascultă, privește, atinge*, Ed. Pim, Iași, 2015, p. 161

⁷⁴ ieromonah Hrisostom Filipescu, *Puține lacrimi, multă bucurie*, Ed. Pim, Iași, 2014, p. 185

⁷⁵ „Vis / între două ferestre, / razele îmi deschid / pleoapele așezate / până târziu / în rugă. // Și dorul / a stat sprijinit / pe ținuturi / ce mi-au scârțâit / orele de taină / aruncând în geam / așchia lunii. // Gândurile / mi le vărs . în cupe de lalele / și le usuc / pe vitraliile vieții / uitate azi / la bătrâna catedrală. // Acasă / m-așteaptă / oglinda atârnată / într-un cui strâmb / căutând / nemurirea...” (ieromonah Hrisostom Filipescu, *Ascultă, privește, atinge*, Ed. Pim, Iași, 2015, pp. 93-94) transcriere „Iar vis între două ferestre. Razele îmi deschid genele așezate până târziu în rugă. Și dorul a stat sprijinit pe ținuturi ce mi-au scârțâit orele de taină, aruncând în geam așchia lunii. /.../ Gândurile mi le vărs în cupe de lalele și le usuc pe vitraliile vieții uitate astăzi la bătrâna catedrală. Acasă mă așteaptă oglinda atârnată într-un cui strâmb căutând nemurirea...” (ieromonah Hrisostom Filipescu, *Puține cuvinte, multă iubire*, Ed. Pim, Iași, 2013, p. 44)

soare / în sufletele / oamenilor.”⁷⁶ Această amprentare solară a sufletelor lectorilor săi este aproape o certitudine.

Că intertextualitatea în care sunt angajate cele trei volume analizate aici este uriașă, cuprinzând, pe lângă operele menționate, opere din literatura română, dar și din cea internațională, beletristică și motivațională, s-ar putea demonstra însă într-un studiu consistent.

Intertextul nu-i știrbește însă deloc autenticitatea operei ieromonahului Hrisostom Filipescu, dată fiind expresia singulară a predicilor având aspect de eseu artistic, formulate, în spirit postmodernist, ca niște colaje ce reunesc informații din diverse domenii și arii tematice.

Pledoaria pentru iubire

Că un prelat este și cântăreț al iubirii nu este ceva nou. În *Biblie*, există numeroase îndemnuri la iubirea aproapelui, dar există și un elogiu adus iubirii fizice, sexuale, interpretată în tradiția iudaică drept o alegorie a relației dintre Dumnezeu și Israel, iar în tradiția creștină, drept alegorie a relației dintre Hristos și Biserica creștină.⁷⁷

Și Sfântul Ioan Gură de Aur/Hrisostom/Zlataust cântă iubirea în secolele IV și V, iar părintele Hrisostom Filipescu i se alătură și prin citare și prin viziune: „Iubirea schimbă însăși substanța lucrurilor» zice Ioan Gură de aur /.../ Numai iubirea cunoaște iubirea”⁷⁸.

Iubirea are însă și rol reglator în relația cu semenii, dar și rol apotropaic: „Prin iubire ne poziționăm corect față de ceilalți. Iubirea este cea care protejează pe om de cursele vrăjmașului”⁷⁹.

Totodată, iubirea este cea care într-un fel motivează actul Creației, fiind sinonimă chiar cu Creatorul: „Iubirea este sensul tuturor lucrurilor, existând peste tot în Creație, fiind unul din numele lui Dumnezeu”⁸⁰.

Forța transcendentă și calitatea protectivă a iubirii sunt și ele recunoscute: „Cine iubește se transformă, se deșartă în persoana față de care își manifestă acest sentiment minunat. /.../ În iubire ești mereu acoperit de aripa unui înger ce îți picură în inimă, în minte și în viață harul Duhului Sfânt”⁸¹, pentru că „iubirea este momentul care repară trecutul și cucerește viitorul”⁸² și, totodată, „Iubirea este un laborator al Învierii, o icoană a împărăției lui Dumnezeu.”⁸³

Edulcorarea percepției se realizează tot pe calea iubirii: „În iubire, arta privirii le vede pe toate bune. Mărimea unui suflet se măsoară prin ceea ce iubește, iar iubirea nu are margini!”⁸⁴

Totuși, autorul arată și faptul că iubirea nu este întotdeauna ușor de purtat, în ciuda valențelor de netăgăduit: „iubirea are întotdeauna forma crucii!”⁸⁵. Și, deși are puterea de a da consistență și atractivitate trăirii, este dificil de învățat (adecvat) în răstimpul vieții pământene: „Iubirea este cheia cu care întorcem ceasornicul vieții. Orice nu este iubire este

⁷⁶ ieromonah Hrisostom Filipescu, *Ascultă, privește, atinge*, Ed. Pim, Iași, 2015, pp. 78-79

⁷⁷ Apud https://ro.wikipedia.org/wiki/C%C3%A2ntarea_C%C3%A2nt%C4%83rilor

⁷⁸ ieromonah Hrisostom Filipescu, *Puține cuvinte, multă iubire*, Ed. Pim, Iași, 2013, p. 182

⁷⁹ ibidem, p. 190

⁸⁰ ibidem, p. 191

⁸¹ ibidem, p. 192

⁸² ibidem, p. 193

⁸³ ibidem, p. 199

⁸⁴ ibidem, p. 200

⁸⁵ ibidem, p. 214

putere a întinericului. Suntem pe pământ ca să învățăm să iubim. Odată ce învățăm să iubim, murim. Dumnezeu ne ia la El ca să-L iubim pe Dânsul în chip desăvârșit.”⁸⁶

Totodată, „Iubirea adevărată nu poate fi controlată. Iubești și atât”⁸⁷, ceea ce postulează supremația inimii, sufletului, spiritului, conectate la ceea ce numim Sursa Universală de Iubire.

Și, deși „un om poate iubi cel puțin atâtea ori cât spune că nu mai poate iubi”⁸⁸, „cea mai mare minune este să iubești toți oamenii.”⁸⁹

Iubirea are putere de cuantificare a valorii umane: „Un om valorează atât cât iubește”⁹⁰, însă această afirmație poate fi interpretată însă și ca *omul este valoros doar cât timp iubește!*

Tot iubirea poate transforma imposibilul în posibil: „Dacă tu crezi în dragoste, atunci noaptea poate fi lumină”⁹¹; „Iubirea este singura Cale ca Dumnezeu să vină și să rămână printre noi”⁹².

Concluzii

Literatura ieromonahului Hrisostom Filipescu este, în ciuda intertextului conturat, prin expresia singulară generatoare de emoții estetice, o pitorească invitație la reflecție, la iubire, la insolitare (artistică), la speranță, la credință, la creație, la visare, la desfătare. Operele constituie totodată o chemare la optimism și o dovadă a mărturisirii eului narativ: „Am învățat de la sufletele mari să înmulțesc binele, bucuria, frumosul”⁹³.

BIBLIOGRAPHY

- Barthes, Roland, *Le plaisir du texte*, Éditions du Seuil, Paris, 1973
Filipescu, Hrisostom (ieromonah), *Ascultă, privește, atinge*, Ed. Pim, Iași, 2015
Filipescu, Hrisostom (ieromonah), *Puține cuvinte, multă iubire*, Ed. Pim, Iași, 2013
Filipescu, Hrisostom (ieromonah), *Puține lacrimi, multă bucurie*, Ed. Pim, Iași, 2014
Sharma, Robin, *Călugărul care și-a vândut Ferrari-ul* (trad. Patricia Cihodaru), Ed. Vidia, București, 2010
Steinhardt, Nicolae, *Dăruind vei dobândi*, Ed. Mănăstirii Rohia, 2006

Surse web

https://ro.wikipedia.org/wiki/C%C3%A2ntarea_C%C3%A2nt%C4%83rilor (accesat: 27.11.2016)

⁸⁶ ibidem, pp. 232-233

⁸⁷ ieromonah Hrisostom Filipescu, *Ascultă, privește, atinge*, Ed. Pim, Iași, 2015, p. 156

⁸⁸ ibidem, p. 181

⁸⁹ ibidem, p. 159

⁹⁰ ibidem, p. 160

⁹¹ ibidem, p. 184

⁹² ibidem, p. 186

⁹³ ieromonah Hrisostom Filipescu, *Puține lacrimi, multă bucurie*, Ed. Pim, Iași, 2014, p. 105